

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

— Περὶ τοῦ πρό τιμος ἐκδοθέντος πρώτου τόμου τῶν Παλαιολογείων καὶ Πελοποννησιακῶν ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Σπ. Λάμπρου ἐπιμελεία *I. Βογιατζίδου* ἐγράφησαν πλεῖσται βιβλιοκρισίαι μέχρι τοῦδε ἐξαιρούσαι τὸ ἔργον καὶ τονίζουσαι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Οὕτω ἐν μακρᾷ βιβλιοκρισίᾳ γεγραμμένη ἐν τοῖς «Χρονικοῖς» τῆς 9 Ἰουνίου ὑπὸ τοῦ Δ. Σ. Μ. (Δημητρίου Μπαλάνου) ἀναγνώσκομεν μεταξὺ ἄλλων «Εἶνε περιττὸν νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ σημασία τοῦ ἔργου τούτου γραφέντος καὶ ἐκδοθέντος μετὰ πάσης ἐπιμελείας εἶνε οὐ μόνον ἐπιστημονικὴ, ἀλλ' αὐτόχρομα ἐθνικὴ, καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ ἐρευνᾶται καὶ ἐξαιρεται σημαντικωτάτη περίοδος τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας, πρὸς διαφώτισιν τῆς ὁποίας ὁ αἰμίμηστος Λάμπρος, οἶονεὶ καὶ ἀπὸ τοῦ τάφου, ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρῃ τὴν πολυτιμοτάτην συμβολὴν του», ἐν ἑτέρᾳ γεγραμμένῃ ἐν τῇ «Πολιτεία» τῆς 13ης Ἰουνίου ὑπὸ τοῦ Φ. Π. (Φώτ. Πολίτου) «Τὸ ὅλον ἔργον ἐπρόκειτο νὰ ἀποτελεσθῇ ἐξ ὀκτώ τόμων, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐπρόφθασε δυστυχῶς νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν, ἣτις θὰ περιλαμβάνετο εἰς τοὺς δύο τελευταίους καὶ οὕτω, ἐπιμελεία τοῦ κ. *I. Βογιατζίδου* ἐκδίδονται τώρα οἱ ἑξ πρῶτοι, οἱ περιέχοντες τὰς πηγὰς. Ἀλλὰ καὶ οὕτω κολοβὸν τὸ τεράστιον αὐτὸ ἔργον μαρτυρεῖ περὶ τοῦ ὄγκου καὶ περὶ τῆς σημασίας τῆς γενομένης ἐργασίας ὑπὸ τοῦ χαλκεντέρου ἐρευνητοῦ. Τεσσαράκοντα ὄλα ἔτη ἐμελέτα ὁ Λάμπρος, ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῷ προλόγῳ ἀναφέρει, τὴν περίοδον αὐτὴν τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου, θέσας τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τοῦ ἔργου τούτου ἀμέσως μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Βερολίνῳ σπουδῶν του Τοιαύτη κολοσσιαία ἐργασία ἐπιβάλλεται καὶ μόνον λόγῳ τοῦ ὄγκου τῆς. Θὰ ἦτο πλάνη ὅμως καὶ ταπεινὴ ἐκ μέρους μας σκέψις, ἂν τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς ἐργάτας τῆς ἐπιστήμης, οἱ ὅποιοι ἀσαιοῦνται ὁσημέραι ἢ μᾶλλον ἐξέλιπον πλέον ἐντελῶς, ἐθαυμάζομεν ἀπλῶς διὰ τὴν ἀντοχήν των, διὰ τοὺς μόχθους των καὶ τὴν καρτερικότητα πού ἐπέδειξαν» καὶ ἐν ἑτέρᾳ γεγραμμένῃ ἐν τῷ «Ἐμπρὸς» τῆς 8 Ἰουνίου

ὑπὸ τοῦ *W* (Κ. Παλαμά) «Καὶ σήμερον ἐκδίδεται τοῦ ἑξατόμου ἔργου ὁ πρῶτος τόμος χωρὶς νὰ καταστή ἡ δυνατὴ ἢ πραγματοποιήσις τῆς ἱστορίας, διὰ τῆς ὁποίας τὸ κολοσσιαῖον ὑλικὸν θὰ προσελάμβανε θετικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ὡς εἶπειν, ὑπόστασιν. Ὡς ὑπόδειγμα τοῦ ὅλου παρεμείναν εἰς ἡμᾶς δύο πρόλογοι τοῦ Λάμπρου, ὁ τοῦ πρώτου τόμου καὶ ὁ τοῦ ὅλου ἐγχειρήματος. Ὁ πρόλογος τοῦ ὅλου ἔργου ἐν τούτοις ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὴν φαισηγνῶμιαν τοῦ ἐκλιπόντος ἐκλεκτοῦ λογογράφου εἰς ὅλην τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν, εἰς ὅλην τὴν δύναμιν, νὰ ἐμπνεύσῃ ἐνδιαφέρον, συμπάθειαν καὶ θαυμασμόν».

— Κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ αὐτῆς πληθυσμοῦ, ἤτοι τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων, ἀπέστειλεν ἡ Ἑλλην. Κυβέρνησις εἰς τὴν πολυπαθῆ ταύτην χώραν τὸν ἔφορον τῶν χειρογράφων κ. **Θεμ. Βολίδην**, ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἀσφαλούς μεταφορᾶς τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων παντὸς εἶδους. Ὁ κ. Βολίδης μετέβη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατ' ἀρχὰς διὰ θαλάσσης εἰς Ραιδεστόν. ἐκεῖθεν δὲ σιδηροδρομικῶς εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ κατέληξεν ἔπειτα εἰς Ἀλεξανδρούπολιν (Δεδὲ ἀγάτς), ὅπου συνεκεντρώθησαν τὰ κειμήλια τῶν κυριωτέρων κέντρων τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Τὰ πλείστα τούτων ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἑλλην. Κοινοτήτας Ἀδριανούπολεως καὶ Αἴνου. τῶν ὁποίων ἀντιπρόσωποι συνώδευσαν τὴν μεταφορὰν τῶν κειμηλίων εἰς Ἀθήνας καὶ παρέδωσαν αὐτὰ διὰ πρωτοκόλλου εἰς ἐπιτροπὴν ὀρισθείσαν ὑπὸ τοῦ Ἐργουρίου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Τῆς δὲ Τυρολόης τὰ ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ραιδεστοῦ, περιέχουσαν καὶ τινα χειρόγραφα, ὡς καὶ τέσσαρας ἐκκλησιαστικὰς εἰκόνας, παραλαβὼν ὁ κ. Βολίδης διὰ πρωτοκόλλου ἐν Ἀλεξανδρουπόλει ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας. Διὰ τοῦ θωρηκτοῦ «Ἀβερῶφ» ἐκομίσθησαν ἐπίσης τὰ ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια τῆς Μητροπόλεως Νικομηδείας καὶ δι' ἑτέρου κρατικοῦ ἀτμοπλοίου τὰ τῆς ἐν τῇ Προποντίδι νήσου Κούταλης. Πάντα ταῦτα ἐπεφορτίσθη ὁ κ. Βολίδης νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον ὅπου παραληφθέντα διὰ πρωτοκόλλου ὑπὸ τῆς ἀρμόδιας ἐπιτροπῆς καὶ σφραγισθέντα κατετέθησαν ὡς παρακαταθήκη. Μόνον τὰ ἐκ Ραιδεστοῦ προερχόμενα, ὡς καὶ δύο ἀρχαῖα χειρόγραφα εὐαγγέλια τῆς Αἴνου κατετέθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην.

Ἀποτέλεσμα λοιπὸν τῆς ἀποστολῆς ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ἐξασφάλις μεγάλου ἀριθμοῦ κειμηλίων. ἦτοι βυζαντινῶν εἰκόνων καὶ ἀμφίων, διαφόρων πολυτίμων ἐνκλησ. σκευῶν, χειρογράφων, βιβλίων κλπ. πληρούντων ὑπὲρ τὰ 150 κιβώτια ἐν ὅλῳ.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω μετεκομίσθησαν εἰς Θεσσαλονίκην ἱκανὰ γλυπτὰ ἐκ Ραϊδεστοῦ καὶ τινὰ ἀρχαῖα νομίσματα.

—Ἀπὸ τοῦ Ἐφόρου κ. Γ. Σωτηρίου ἐνεργηθεῖσαι ἐφέτος ἀνασκαφαὶ πρὸ τῆς Ἀγορᾶς τοῦ παρὰ τὸν Ἄλμυρον τῆς Θεσσαλίας προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ Νέας Ἀγχιάλου ἔφερον εἰς φῶς Χριστιανικὴν Βασιλικὴν μετὰ τριῶν στοῶν Νάρθηκος καὶ μεγαλοπρεποῦς Αἰθρίας μήκους 54 μ. καὶ πλάτους 20 μ. δυναμένην νὰ χρονολογηθῇ εἰς τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος μ. Χ.

Κατὰ χώραν ἀνευρέθησαν αἱ βάσεις τῶν κιονοστοιχιῶν, τμήματα μαρμαρίνης σολέας μετὰ γλυφῶν καὶ τὸ μαρμαρίνον βᾶθρον τοῦ δεξιὰ τῆς Σολέας ἄμβωνος. ἦλθον δὲ εἰς φῶς πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, κιονόκρανα τῶν χρόνων τοῦ Θεοδοσίου, γείσα, θωράκια καὶ ἄλλα, πάντα εἰργασμένα καλλιτεχνικώτατα ἔχοντα πρωτοτύπους παραλλαγὰς τῶν ἑλληνικῶν ταινιῶν ἀνθεμίων κλπ.

Ἡ σημασία τῶν ἀνασκαφῶν εἶνε μεγάλη, καθόσον δι' αὐτῶν διευκρινίζεται ἡ ἀκμὴ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ μάλιστα τῆς Θεσσαλίας κατὰ τοὺς περὶ τὸν Ἰουστινιανὸν χρόνους, καθορίζεται δὲ καὶ ἡ θέσις τῶν χριστιανικῶν Θεσσαλικῶν Θηβῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἐλαχίστας ἔχομεν πληροφορίας.

Πλὴν τῆς ἀνασκαφείσης Βασιλικῆς διὰ δοκιμαστικῶν ἐρευνῶν προσδιωρίσθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Θεσσαλικῶν τούτων Θηβῶν πέντε ἕτεροι χριστιανικοὶ Ναοὶ ὧν εἰς μετὰ μωσαϊκοῦ δαπέδου. Αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς ἀξιολόγου ταύτης χριστιανικῆς νεκροπόλεως θὰ συνεχισθῶσι προσεχῶς.

